

ՄՇԱԿ

ՀԻՄՆԱԿԻՐ ԳՐԱԴԱՐԱՆԱՆԻ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի է, կես տարեկան 6 ռուբլի, Առանձին համարները 5 կոպեկով:

Թիֆլիսում գրվում են միմյանի խմբագրատան մէջ:

Մեր հասցեն. Тифлисъ, Редакция «Мшакъ».
Կամ Tiflis, Rédaction «Mschak».
Տ է Լ Է Ք Օ Ն № 253.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ (բացի կիրակի և տոն օրերէն):

Յայտարարութիւն ընդունւում է ամեն լեզուով:

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր բառին 2 կոպեկ.
Տ է Լ Է Ք Օ Ն № 253.

ԲԱՑՎԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆԵՐԿԱՅ 1900 ԹԻՎԱՆԻ

ՄՇԱԿ

(28-րդ ՏԱՐԻ)

ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՆԱԿԱՆ ԼՐԱԳՐԻ

«ՄՇԱԿ» ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒՄ Է ՆՈՅՆ ՊՐՕԳՐԱՄՈՎ ԵՒ ՆՈՅՆ ՈՒՂՂՈՒԹԵԱՄԲ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒՄ. «Մ շ ա կ ի» տարեկան գինը 10 ռուբլի է, տասն և մէկ և տասն ամսականը՝ 9 ռ., ինն և ութ ամսականը՝ 8 ռ., եօթ ամսականը՝ 7 ռ., վեց ամսականը՝ 6 ռ., հինգ ամսականը՝ 5 ռ., չորս ամսականը՝ 4 ռ., երեք ամսականը՝ 3 ռ., երկու ամսականը՝ 2 ռ. և մի ամսականը՝ 1 ռուբլի:

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԵԱՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Ա մ ե ռ ի կ ա յ ի բաժանորդները պէտք է վճարեն տարեկան 6 ռուբլի. Եւ ը ո ս յ ա յ ի բաժանորդները՝ 30 ֆրանկ. Պ ա ռ ս կ ա տ ա ն ի բաժանորդները 10 ռուբլի:

«ՄՇԱԿԻՆ» գրվել կարելի է ԽՐԱՏԱՐԱՐԱՆԸ (Բազմաթիւ և Բարձրակարգ փողոցների անկիւնը):

Կայսրութեան ուրիշ թղթադրներից «ՄՇԱԿԻՆ» գրվելու համար, և առհասարակ նամակներ և ծրարներ ուղարկելու, պէտք է դիմել հետևեալ հասցեով. ТИФЛИСЪ, Редакция «МШАКЪ», իսկ արտասահմանից՝ ТИФЛИС, Rédaction du journal arménien «MSCHAK».

Յայտարարութիւնները ընդունւում են բոլոր լեզուներով:

Ա Պ Ա Ռ Ի Կ Բ Ա Ժ Ա Ն Ո Ր Դ Ա Գ Ր Ո Ւ Թ Ի Ն Զ Է Ը Ն Դ Ո Ւ Ն Վ Ո Ւ Մ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Մամուլ. Պետական հաշուեկշիռ. Հայոց ներկայացուցիչները Բագուում. Երկրաչափից ֆեոդալների օգտին. Ներքին լուրեր.—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Նախակ Գերմանիայից. Նամակ Պարսկաստանից. Արտաքին լուրեր.—ԽԱՌԻՆ ԼՈՒՐԵՐ.—ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ.—ՅԱՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.—ԲԱՆԱՍՏԻՐԱԿԱՆ. Գնահատելի տասնամակը:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Մ Ա Մ Ո Ւ Լ

Ռուսաստանի երկու մայրաքաղաքներում էլ սկսվել են նուիրատուութիւններ երկրաչափից ֆեոդալների օգտին. առ այժմ այդ նուիրները մեծ չեն, բայց նրանց բարոյական նշանակութիւնը, այնուամենայնիւ, անուրանալի է: Լրագրերն են սկսեցին խօսել աւելի եռանդուն:

ԲԱՆԱՍՏԻՐԱԿԱՆ

ԳՆԱՀԱՏԵԼԻ ՏԱՄԱՆՄԵԱԿ

Մօսկվայից մեղ հաղորդում են, որ մի խումբ գրասէր հայեր որոշել են ներկայ յունվարի 22-ին մի համաստ հանդէսով պատուել հայ ընկերացիներին շատ լաւ յայտնի երկրաչափից գրող պ. Իւրի Վեռնիկովի գրական գործունէութեան տասնամակը, որ լրացել է անցեալ դեկտեմբերի 27-ին:

Այս առիթով չենք կարող մի քանի խօսք չափել այդ համակրելի գրական գործիչի մասին: Վ. Վեռնիկովի 1891 թվականից սկսել է ծանօթացնել ռուսաց հասարակութիւնը հայոց գրականութեան և հայ գործիչների հետ: Նրա առաջին գործն է Պետրոս Ազատեանի մահացողը, որ տպւեց «Արտիստ» ամսագրի մէջ: Անուհետեւ համարեա չէր անցնում տարի, որ նա որ և է գործով չը յիշատակէր հայ գրականութիւնը և այդ ընթացքում կատարում էր թէ թարգմանութիւնների և թէ ինքնուրոյն գնահատական յօդուածների միջոցով: Իրեն թարգմանելի, պ. Վեռնիկովի ցոյց տուեց այնպիսի գեղեցիկ ընդունակութիւններ, որոնց կարելի է տեսնել միայն բանաստեղծական ձիրքով օժտված և գրական լաւ զարգացում ստացած մարդու մէջ: Նա թարգմանում էր գլխաւորապէս բանաստեղծութիւններ և գրանցում էր գրական գործը կարելի է համարել «Մայր Արաքսի» հոգակաւոր երգի թարգմանութիւնը, որ տպւեց «Вестникъ Европы» ամսագրում:

կրակոտ լեզուով: Ահա ինչ ենք կարդում «Россиа» լրագրի մէջ:

Հանդարտիկ հեռաւորութիւնից ևս տեսնում եմ այդ Ախալքալաքը իր կիսով չափ ճարպարներին նման խրճիթներով, որոնց 9/10 մասը երկրաչափը հաւատարեցրել է գեանի հետ. տեսնում եմ կիսամերկ, սեւուկ երկաթներից կապուած մարմիններով, նրանք բոլորի ոտներով ցատկոտում են անդրկովկասեան սահմանախիւղների մէջ... Եւ կիրճերից սուղում է սառն քամին, որ լեռնային սառցարանների շուրջն է բերում, այն հիւսիսային քամին, որ կանխելի և բաժնակեայ արխալուղի միջոցով էլ սառցանում է հարուստի ոսկորները, իսկ այստեղ իր անուղորմ ատամները խրում է անտուն խեղճների կիսամերկ մարմին մէջ... Սառած, քաղցած, զգեստից զուրկ, ցնցոտիների մէջ...

Եղբայրները կորչում են, եղբայրները մեռնում են: Հարազատ եղբայրներ, որովհետեւ նրանք էլ քրիստոնեաներ են, ինչպէս մենք: Մեր կրօնը եղբայրները, որոնց մենք պարտաւոր ենք օգնել, որովհետեւ նրանք, այդ հեռաւոր աղքատ անկիւնի աղքատ մարդիկ

1895-ին և որ հրաշալի տպագրութիւն է գործում իրեն մի գեղեցիկ բանաստեղծութիւն, որ ընդգրկում է ամբողջ գեղեցկութիւնն է պահպանել, եթէ չափանք աւելին: Իր թարգմանած հայերէն բանաստեղծութիւնների մի մասը (թվով 34) պ. Վեռնիկովի առանձին հրատարակեց 1897 թվին: Թարգմանութիւնների թւում պէտք է յիշել և Գ. Սուրբուկեանցի «Պէպոն», որ պ. Վեռնիկովի վերածել է ռուսերէնի պ. Ա. Մատուրեանի աշակցութեամբ:

Գալով ինքնուրոյն գրութեանը, այստեղ էլ մենք տեսնում ենք մի անխնայ, բեղմնաւոր գործունէութիւն: Երկրաչափից գրողը ունի ճանաչատական բազմակողմանի ընդունակութիւններ և գրաւապաշտին է այն, որ նա «Новостям» լրագրում ամենայն աշուղտեամբ տանում է մի ամբողջ բաժին, որի մէջ խօսում է եւրօպական լեզուներով նոր լոյս տեսած գրքերի մասին, ինչպէս նաեւ այն, որ Մօսկվայում հրատարակվող մի մեծ գործ—Պրանսիական հրականութեան պատմութիւնը XIX դարում—հրատարակվում է նրա խմբագրութեամբ: 1893 թվականին պ. Վեռնիկովի, պ. Բերբերեանի աշխատակցութեամբ, հրատարակեց մի խոշոր հատոր «Армянские беллетристы» վերնագրով: Դա նախագծած մեծ գործի առաջին հատորն էր, որի մէջ Արքիմանի, Պոչեպանի, Բաֆֆի, Ալայանի, Ռ. Պատկանեանի, Պարոնեանի գրութեանը մեծ կտորներ էին թարգմանված և որ գլխաւորն է՝ շատ լրագրաւոր և գնահատելի տեսութիւններ գետեղվեցան գրական այդ գործիչների մասին: Վ. Վեռնիկովի գրչին այդ ժողովածուի մէջ պատկանում է, ի միջի այլոց, մի վերին ատիճանի

գանձում են մեր իննամակալութեան տակ և մենք շատ ենք խօսում, գրում և սպում թէ որպիսի մեծ կուտորական նշանակութիւն ունի նրանց համար մեր իննամակալութիւնը և ինչպէս նրանք մեր իննամակալութեան շնորհիւ կը ծաղկեն, առոյգ, հարուստ ու բարեկեցիկ կը դառնան:

Կորչում են եղբայրները: Միթէ քիչ են այս երկու խօսքերը: Միթէ նրանց վրա դեռ պէտք է աւելացնել նաեւ սրտաշարժ չեղտեր, զննել նրանց զգայուն բացատրութիւնները մէջ, նկարել խղճահարող պատկերներ: Կորչում են եղբայրները—այս աղաղակն էլ բաւական է: Եւ մենք, վէլիկօրօս հասարակութիւնս, որ աւագն ենք համառոտական մեծ ընտանիքի մէջ, պիտի չտապնեմք այնտեղ, ուր ոչնչանում են մեր եղբայրները, պիտի աշատենք նրանց, կերակուր չունեցողներին ուսեցնել և խմեցնել, զգեստ և ոտնաման հագցնել մուրացիկներին և մերկներին, պատուաւարեմք օժեւաններից զերկվածներին, տաքացնենք ընտանեկան օջախներից դուրս վաճառներին...

Այս ոսկի խօսքերը մենք յանձնարարում ենք ամեն մի մարդու, որ սովոր է իր նմանին եղբայր անուանել, որ ունի սիրտ և կարեկցութեան զգացմունքից չէ զրկված...

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՇՆԵՎՈՒՄ

Յինամանների միջնատրի ամենահպատակ գեղեցկան մէջ՝ ներկայացրած Թագաւոր Կայսրին, այս 1900 թվականի ելեւմուտքի հաշուէնդի մասին, գանձում են հետեւեալ թւերը պետական մուտքի և ծախսի վերաբերմամբ:

Սովորական մուտքերն են՝	1,596,745,680 ռ.
Այս գումարից՝	
Ուղղակի հարկեր	120,365,517 ռ.
Կողմնակի հարկեր	641,142,300 »
Մաքսերից	84,802,850 »
Պետական արքայաշահանքներից	173,687,800 »
Արքունական կալուածներից և գրամալուիններից	422,748,423 »
Արքունական կալուածների վաճառումից	578,139 »
Յետ գնման վճարներից	77,717,000 »
Պետական գանձարանի արած ծախսերի վերաբարձ	66,941,018 »
Զանազան արդիւններից	5,762,633 »
Արտաքաղաք մուտքերից	3,000,000 »
Պետական գանձարանի առ-	

հետաքրքրական և գեղեցիկ ուսումնասիրութիւն Բաֆֆի մասին, որի նմանը մեր գրականութեան մէջ չենք գտնի: Ընթերցողին զարմացնում է այն բազմակողմանի, լրակատար ծանօթութիւնը հայ կեանքի, անցեալի, ներկայի հետ, որ ցոյց է տալիս հեղինակի իւրաքանչիւր տողի մէջ: Եւ դա զարմանալի է մանաւանդ այն պատճառով, որ այդպիսի բարեխիղճ արդարացի վերաբերմունք գէպի հայոց գրականութիւնը շատ չէ կարելի գտնել ռուս գրողների մէջ, որոնք կամ կատարեալ անգիտութիւն են ցոյց տուել մեղ վերաբերմամբ կամ վայրկիւրով զրպարտիչ առասպելաբանների պաշտօն են կատարել: Ով գիտէ, թէ ինչ գիտարութիւնների պիտի յաղթէ մի օտար մարդ՝ իրան անծանօթ ազգի կեանքը, լեզուն, այնքան բարեխիղճութեամբ ուսումնասիրելու համար, նա կարող է մօտաւոր հակացողութիւն կազմել այն մասին, թէ պ. Վեռնիկովի որքան սէր ունի գէպի հայերը և գէպի նրանց մոտաւոր առաջադիմութիւնը: Այդ սէրը նրա մէջ անչէլ է. տասը տարի աշխատելով, նա տուել է գեղեցիկ գործերի մի մեծ շարք, որի յիշատակութիւնը միայն երկար տեղ կը բռնէ: Վ. Վեռնիկովի գրել է հայոց և թատրոնի մասին, նորագոյն թատրոնի մասին, մեր լրագրութեան պատմութեան մասին, հայ կնոջ գրութեան մասին, իսկ Բոսկիւտի «Հանրապետական բառարանի» մէջ գետեղել է Խրիմի մասին, Միլիթար Սերաստացու, Պարոնեանի, Պատկանեանի, Նալբանդեանի, Նազարեանի, Պոչեպանի, Բաֆֆի կենսագրութիւնները: Անցեալ 1899 թվականին «С. Петер. Вѣд.» լրագրի մէջ պ. Վեռնիկովի տպագրեց «Սիրոյ և եղբայրութեան քարոզիչ» վերնագրով մի գե-

ձեռն ազատ դրամադիպից . . . 160,641,423 »
Ընդամենը . . . 1,757,387,103 »

Սովորական պետական ծախսերը կազմված են հետեւեալ յօդուածներից.

Պետական պարտքի վճարներ	274,726,164 ռ.
Պետակ. բարձր. հիմնարկութ.	3,007,995 »
Սրբազնագոյն սինօդ	23,559,685 »
Կայսերակ. պալ. միջնատրութ.	12,899,514 »
Արտաքին գործ. միջնատրութ.	5,267,735 »
Զինւորական միջնատրութիւն	324,343,686 »
Մովային միջնատրութիւն	86,628,015 »
Յինամանների միջնատրութիւն	281,489,304 »
Երկրագործական և պետական կալուածների միջնատրութ.	40,997,092 »
Ներքին գործ. միջնատրութ.	85,938,484 »
Ժողովրդ. լուսաւոր. միջնատ.	33,180,829 »
Հաղորդ. ճան. միջնատրութ.	322,287,968 »
Արքադաշտապետական միջնատ.	46,515,736 »
Պետական կոնտրոլ	7,721,623 »
Պետ. ձիարանի գլխ. վարչ.	1,877,849 »

Ծախսեր ուսուցիչների և կենդանիների կերակրել թանգանալու դէպքում 2,000,000 »
Անալիկալ ծախսեր 12,000,000 »
Ընդամենը սովոր. ծախսեր. 1,564,441,679 »
Սովորական մուտքերն աւելի են սովորական ծախսերից 29,304,001 ռուբլիով:

Արտաքաղաք ծախսերը հաշւած են՝ 192,945,424 ռ., որ գործադրվելու է բացառապէս Սիբիրի և այլ երկաթուղային գծերի կարիքները հոգալու համար:

ՀԱՅՈՑ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄՆԵՐԸ ԲԱԳՈՒՄ

Յունվարի 3-ին, պ. Արաքսեանի բէնէֆիսի օրը, այս սեզոնի ամենահետաքրքիր օրը պիտի համարել: Ոչ ոքի մտքով չէր անցած լինի, որ մի օր կարելի է բնով ժողով տեսնել «Տիրապէս ապստին» Ծնորհիւ Սարգուի, այդ հաճոյքը կարելի է ունենալ: Առանձին շնորհակալութեան արժանի է պ. Արաքսեան՝ իր գեղեցիկ ընտրութեան համար: Հասկանալի է, որ մեր խօսքը մեր ամենիս մանկութեան սիրելի Սերվանտեսի անմահ գրութեանը—«Դոն-Քիշոտի» մասին է: Թարգմանութիւնը կատարել է ինքը բենեֆիսիանտը և բաւական աղոյ:

Ներկայ գրութեան սահմանից դուրս է ստու-

ղեցիկ յօդուած, որի մէջ խօսում էր Պէշիկ-Թաշկանի քնարի և հասարակական գործունէութեան մասին: Մենք ժամանակին ծանօթացրինք մեր ընթերցողներին այդ յօդուածի հետ և ստացինք, որ հայ ընթերցողը երջանիկ կը լինէր, եթէ այդպիսի սիրուն ուսումնասիրութիւններ իր նշանաւոր գործիչների մասին ունենար հայերէն լեզուով: Կրկնելով այժմ այդ մի և նոյն խօսքերը, մենք կարծում ենք, որ զբաղմունքով արտապայտած կը լինենք այն զգացմունքը, որ կարող է ունենալ ամեն մի հայ պ. Վեռնիկովի վերաբերմամբ:

Ահա այդ տասնամակայ անխնայ, եռանդոտ գործունէութիւնը մենք ողջունում ենք ամբողջ սրտով այս էջերից, ուր երկար տարիների ընթացքում քարոզվել է հանրամարդկային եղբայրակցութեան գաղափարը, ուր խորին երախտագիտութեամբ է յիշատակվել ամեն մի գործ, որ ազգերի մերձեցման, համերաշխութեան նպատակին է ծառայում: Իրեն մի գործիչ, որ ողբերկած է այս սրբազան, անմահ գաղափարներով, պ. Վեռնիկովի արժանի է մեր խորին երախտագիտութեան: Ցանկանում ենք երիտաւոր գրողին յարատեւ եռանդ և բեղմնաւորութիւն իր ընտրած ասպարէզում:

Մօսկվայի գրասէր հայերի շրջանը, որ, ինչպէս յայտնեցինք, պատրաստվում է յայտնել պ. Վեռնիկովին իր համակրանքը, խնդրում է մեղ յայտնել, որ շնորհաւորական հեռագրեր կամ նամակներ կարելի է ուղարկել պ. Ալեքսանդր Մատուրեանի անունով. Москва, Садовая—Каретная, меб. комн. Ивановой.

Լ.

[illegible]

ჯანსაღი არაა და მასზე მისწავლილნი არიან. ჯანსაღი არაა და მასზე მისწავლილნი არიან. ჯანსაღი არაა და მასზე მისწავლილნი არიან.

ბიზნესი...
ბიზნესი...
ბიზნესი...

ბიზნესი...

ბიზნესი...
ბიზნესი...
ბიზნესი...

ბიზნესი...
ბიზნესი...
ბიზნესი...

ბიზნესი...
ბიზნესი...
ბიზნესი...

ბიზნესი...
ბიზნესი...
ბიზნესი...

ბიზნესი...

ბიზნესი...
ბიზნესი...
ბიზნესი...

ბიზნესი...

ბიზნესი...
ბიზნესი...
ბიზნესი...

ბიზნესი...
ბიზნესი...
ბიზნესი...

ბიზნესი...
ბიზნესი...
ბიზნესი...

ბიზნესი...
ბიზნესი...
ბიზნესი...

ბიზნესი...

ბიზნესი...
ბიზნესი...
ბიზნესი...

ბიზნესი...

ბიზნესი...
ბიზნესი...
ბიზნესი...

ბიზნესი...
ბიზნესი...
ბიზნესი...

ბიზნესი...
ბიზნესი...
ბიზნესი...

ბიზნესი...

ბიზნესი...
ბიზნესი...
ბიზნესი...

ბიზნესი...

ბიზნესი...
ბიზნესი...
ბიზნესი...

ბიზნესი...

ბიზნესი...
ბიზნესი...
ბიზნესი...

Advertisement for 'Питательный напиток' (Nutritious drink) with an illustration of a bottle and text in Russian and Georgian.

Large advertisement for 'Слово' (Word) magazine, featuring a crossword puzzle and text in Russian.

Advertisement for 'BATEAUX A VAPEUR FRANCAIS N. PAQUET ET Cie' (Steamships) with text in French and Georgian.

ბიზნესი...
ბიზნესი...
ბიზნესი...

ბიზნესი...
ბიზნესი...
ბიზნესი...